

Xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp trong khu công nghiệp ở Việt Nam

Handling of administrative violations in the field of environmental protection on business in industrial zone in Vietnam

Nguyễn Thị Bình

Khoa Luật

Luận văn ThS ngành: Luật kinh tế; Mã số: 60 38 01 07

Người hướng dẫn: Ts. Doãn Hồng Nhung

Năm bảo vệ: 2013

Keywords: Vi phạm hành chính; Bảo vệ môi trường; Khu công nghiệp; Luật kinh tế

Content

1. Tính cấp thiết của đề tài

Các doanh nghiệp trong khu công nghiệp đóng vai trò rất quan trọng đối với tiến trình phát triển của đất nước trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Các khu công nghiệp có nhiều đóng góp trong chuyển dịch cơ cấu kinh tế, tạo việc làm, nâng cao thu nhập và đời sống cho nhân dân. Phát triển khu công nghiệp với mục tiêu tập trung các cơ sở sản xuất công nghiệp, sử dụng tiết kiệm tài nguyên và năng lượng, tập trung các nguồn thải ô nhiễm vào khu vực nhất định, nâng cao hiệu quả sản xuất, hiệu quả quản lý nguồn thải và bảo vệ môi trường.

Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy hiện trạng môi trường trong các khu công nghiệp đang diễn biến xấu đi, tình hình ô nhiễm ngày càng nghiêm trọng. Hầu hết công nghệ, phương pháp xử lý chất thải nguy hại tại các khu công nghiệp, khu chế xuất trong cả nước áp dụng còn chưa thật an toàn, hoạt động giám sát và cưỡng chế áp dụng các tiêu chuẩn môi trường, quy chuẩn kỹ thuật môi trường đối với các cơ sở công nghiệp, cơ sở vận chuyển và xử lý chất thải hiện tại còn yếu kém.

Ô nhiễm môi trường trong khu công nghiệp để lại hậu quả lâu dài cho sinh hoạt cũng như hoạt động sản xuất. Nguyên nhân chính của tình trạng trên là do ý thức tuân thủ pháp luật về bảo vệ môi trường của các doanh nghiệp còn kém, nhiều hành vi vi phạm nghiêm trọng chưa được xử lý kịp thời, đúng mức. Để bảo đảm phát triển bền vững (vừa phát triển kinh tế mà vẫn bảo vệ môi trường), đòi hỏi Nhà nước phải có chế độ quản lý thích hợp sớm ngăn chặn tình trạng ô nhiễm môi trường trong khu công nghiệp.

Để tăng cường công tác xử lý những hành vi vi phạm pháp luật trong lĩnh vực bảo vệ môi trường nói chung, trong khu công nghiệp nói riêng, trong thời gian gần đây, Nhà nước đã ban hành nhiều văn bản pháp luật kịp thời điều chỉnh. Trong số đó chúng ta có thể kể tới Pháp lệnh xử lý vi phạm hành chính 2002; Nghị định số 81/2006/NĐ-CP ngày 09/08/2006 của Chính Phủ về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường. Tuy nhiên, khi Pháp lệnh xử lý vi phạm hành chính 2002 sửa đổi, bổ sung (năm 2007, 2008) gây ra nhiều mâu thuẫn với Nghị định số 81/2006/NĐ-CP. Trước tình hình đó, ngày 31/12/2009, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 117/2009/NĐ-CP về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường. Nghị định này ra đời thay thế Nghị định số 81/2006/NĐ-CP ngày 09/08/2006, đánh dấu một bước phát triển mới của pháp luật về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường. Từ khi thực hiện Nghị

định số 117/2009/NĐ-CP ngày 31/12/2009, chúng ta đã thu được nhiều kết quả trong công tác xử lý vi phạm hành chính thuộc lĩnh vực bảo vệ môi trường. Nhưng sau một thời gian, Nghị định này bộc lộ nhiều khiếm khuyết, lạc hậu cần phải sửa đổi, bổ sung để phù hợp với tình hình phát triển kinh tế - xã hội. Đặc biệt từ 01/07/2013 tới đây, Luật xử lý vi phạm hành chính có hiệu lực thay thế Pháp lệnh xử lý vi phạm hành chính 2002 thì việc ban hành một Nghị định mới thay thế Nghị định số 117/2009/NĐ-CP là một yêu cầu bức thiết. Nhận thức được điều này, trong tháng 04/2013 vừa qua, Bộ Tài nguyên và Môi trường đã tổ chức hội nghị ban hành Dự thảo Nghị định về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường thay thế Nghị định số 117/2009/NĐ-CP ngày 31/12/2009. Hiện nay Dự thảo Nghị định này đang trong quá trình trưng cầu ý kiến của đông đảo quần chúng nhân dân.

Vì hai lý do cơ bản kể trên: Tình hình vi phạm pháp luật về bảo vệ môi trường của doanh nghiệp tại khu công nghiệp ngày càng diễn biến phức tạp; Pháp luật về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường có nhiều vướng mắc, bất cập khi thực hiện, cần được thay thế bởi những quy định hợp lý hơn, tác giả xin chọn đề tài: *“Xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp trong khu công nghiệp ở Việt Nam”* làm luận văn thạc sỹ luật học, chuyên ngành: Luật kinh tế.

2. Tình hình nghiên cứu đề tài

Trong thời gian qua, có khá nhiều công trình nghiên cứu trong lĩnh vực xử lý vi phạm hành chính nói chung cũng như đề tài xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường nói riêng. Cụ thể, có thể kể tới đó là:

“Pháp luật xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường”, của Trần Thị Lâm Thị, Luận văn thạc sỹ Luật học, Trường Đại học Luật Hà Nội, 2003. Luận văn đã phân tích những vấn đề lý luận, thực trạng pháp luật về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường, đồng thời chỉ ra những điểm còn bất cập, thiếu sót của những quy định hiện hành và đưa ra các giải pháp nhằm hoàn thiện những quy định đó.

“Pháp luật xử lý vi phạm hành chính, lý luận và thực tiễn”, của Bùi Tiến Đạt, Luận văn thạc sỹ Luật học, Khoa luật – Đại học Quốc gia Hà Nội, 2008. Công trình này đã trình bày được những vấn đề lý luận và thực tiễn về xử lý vi phạm hành chính, trên cơ sở đó tác giả có đưa ra các giải pháp nhằm hoàn thiện những quy định của pháp luật, nâng cao hiệu quả công tác xử lý vi phạm hành chính.

“Thủ tục xử phạt vi phạm hành chính - Lý luận và thực tiễn”, của Nguyễn Thị Thủy Tiên, Khóa luận tốt nghiệp, Trường Đại học Luật Hà Nội, 2009. Tác giả khóa luận đi sâu nghiên cứu những vấn đề lý luận và thực tiễn áp dụng những quy định của pháp luật về thủ tục xử phạt vi phạm hành chính. Trên cơ sở những bất cập mà tác giả phát hiện thấy ở thực trạng pháp luật hiện hành, tác giả đưa ra các giải pháp hoàn thiện những quy định của pháp luật cho phù hợp.

“Thực trạng pháp luật về bảo vệ môi trường trong hoạt động của các khu công nghiệp Việt Nam” của Vũ Thị Duyên Thủy, Tạp chí Luật học, Trường Đại học Luật Hà Nội, số 09/2011, tr.60-64. Tác giả đã phân tích thực trạng pháp luật về bảo vệ môi trường từ quá trình xây dựng khu công nghiệp, khu công nghiệp đi vào hoạt động. Trên cơ sở đó, tác giả đưa ra các giải pháp hoàn thiện các quy định của pháp luật về bảo vệ môi trường tại khu công nghiệp ở Việt Nam hiện nay.

Kế thừa kết quả nghiên cứu của các tác giả đi trước, luận văn này đưa ra những kiến nghị nhằm hoàn thiện hơn nữa những quy định của pháp luật về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp tại khu công nghiệp.

3. Mục đích nghiên cứu

Đề tài có mục đích làm rõ những vấn đề lý luận về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường; đánh giá thực trạng xử lý vi phạm pháp luật trong lĩnh vực bảo vệ môi trường nói chung đối với các doanh nghiệp trong khu công nghiệp ở Việt Nam nói riêng, trên cơ sở đó tìm ra những bất cập, vướng mắc trong các quy định và thực tiễn áp dụng, từ đó đưa ra các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp trong khu công nghiệp.

4. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu

***Đối tượng nghiên cứu**

Nghiên cứu những vấn đề pháp lý liên quan tới xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường nói chung và xử lý vi phạm hành chính đối với doanh nghiệp tại khu công nghiệp nói riêng:

- Cơ sở lý luận về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường;
- Vai trò và đặc trưng của xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp tại khu công nghiệp;
- Thực trạng công tác xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp tại khu công nghiệp;
- Giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp tại khu công nghiệp.

***Phạm vi nghiên cứu**

Đề tài tập trung nghiên cứu hoạt động xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp tại khu công nghiệp ở Việt Nam. Để phục vụ tốt công tác nghiên cứu, tác giả có lựa chọn một vài khu công nghiệp tiêu biểu ở Việt Nam hiện nay: Khu công nghiệp Phố Nối-Hưng Yên; Khu công nghiệp Khánh Phú-Ninh Bình; Khu công nghiệp Liên Chiểu-Đà Nẵng; Khu công nghiệp Lê Xuân Minh-Thành phố Hồ Chí Minh; Khu công nghiệp Trảng Bàng – Tây Ninh; Khu công nghiệp Gò Dầu-Đồng Nai... Luận văn nghiên cứu chủ yếu các quy định trong các văn bản pháp lý: Luật bảo vệ môi trường năm 2005 (sửa đổi, bổ sung năm 2013); Pháp lệnh xử lý vi phạm hành chính năm 2002 (sửa đổi, bổ sung năm 2007, 2008); Luật xử lý vi phạm hành chính năm 2013; Nghị định số 81/2006/NĐ-CP ngày 09/08/2006 của Chính phủ về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường; Nghị định số 117/2009/NĐ-CP ngày 31/12/2009 của Chính phủ về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường (thay thế Nghị định số 81/2006/NĐ-CP); Dự thảo Nghị định thay thế Nghị định số 117/2009/NĐ-CP về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường năm 2013.

5. Phương pháp nghiên cứu

Để thực hiện các mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu trên đây, dựa trên nền tảng phương pháp luận duy vật biện chứng và duy vật lịch sử luận văn sử dụng một số phương pháp nghiên cứu cụ thể như: phân tích, so sánh, đối chiếu, phương pháp khảo sát thực tiễn, đánh giá, khái quát hoá và hệ thống hoá vấn đề và một số phương pháp nghiên cứu khác.

Cụ thể, trong chương 1, tác giả chủ yếu sử dụng phương pháp phân tích, so sánh, khái quát hóa để làm rõ những vấn đề lý luận cơ bản về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp trong khu công nghiệp; chương 2, tác giả chủ yếu sử dụng phương pháp đánh giá thực trạng pháp luật và khảo sát thực tiễn hoạt động xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp trong khu công nghiệp hiện nay. Trên cơ sở đó kết luận những tồn tại và hạn chế là căn cứ đưa ra các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp trong khu công nghiệp.

6. Những đóng góp mới của đề tài

Đề tài nghiên cứu vấn đề xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp trong khu công nghiệp. Những đóng góp mới về mặt khoa học của đề tài thể hiện:

Thứ nhất, đề tài làm rõ vấn đề lý luận về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với các doanh nghiệp trong khu công nghiệp.

Thứ hai, đánh giá thực trạng quy định của pháp luật và thực trạng xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp trong khu công nghiệp.

Thứ ba, đề tài đưa ra các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp trong khu công nghiệp.

7. Kết cấu của luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận và danh mục tài liệu tham khảo, nội dung của luận văn gồm 3 chương:

Chương 1: Những vấn đề lí luận cơ bản về xử lí vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp tại khu công nghiệp;

Chương 2: Thực trạng pháp luật về xử lí vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp tại khu công nghiệp;

Chương 3: Nâng cao hiệu quả công tác xử lí vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường đối với doanh nghiệp tại khu công nghiệp.

References

I. Tiếng Việt

1. Bộ Tài nguyên và Môi trường (2009), *Báo cáo môi trường Quốc gia–Môi trường khu công nghiệp Việt Nam*, Hà Nội.
2. Bộ Tài nguyên và Môi trường (2009), *Thông tư số 08/2009/TT-BTNMT ngày 15/07 quy định về quản lý và bảo vệ môi trường khu kinh tế, khu công nghệ cao, khu công nghiệp và cụm công nghiệp*, Hà Nội
3. Bộ Tài nguyên và Môi trường (2011), *Thông tư số 48/2011/TT-BTNMT ngày 28/12 sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số 08/2009/TT-BTNMT*, Hà Nội.
4. Bộ Tư pháp (2005), *Bình luận pháp lệnh xử lí vi phạm hành chính năm 2002*, Nhà xuất bản Tư pháp, Hà Nội.
5. Chính phủ (2003), *Nghị định số 134/2003/NĐ-CP ngày 14/11 quy định chi tiết một số điều của Pháp lệnh xử lí vi phạm hành chính 2002*, Hà Nội.
6. Chính phủ (2006), *Nghị định số 80/2006/NĐ-CP ngày 09/08 quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật bảo vệ môi trường 2005*, Hà Nội.
7. Chính phủ (2006), *Nghị định số 81/2006/NĐ-CP ngày 09/08 về xử lí vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường*, Hà Nội.
8. Chính phủ (2008), *Nghị định số 21/2008/NĐ-CP ngày 28/02 về sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định 80/2006/NĐ-CP ngày 09/08/2006 của Chính phủ về quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật bảo vệ môi trường 2005*, Hà Nội.
9. Chính phủ (2008), *Nghị định số 29/2008/NĐ-CP ngày 14/03 quy định về khu công nghiệp, khu chế xuất và khu kinh tế*, Hà Nội
10. Chính phủ (2009), *Nghị định số 117/2009/NĐ-CP ngày 31/12 về xử lí vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường*, Hà Nội.
11. Chính phủ (2013), *Nghị quyết số 35/NQ-CP ngày 18/03/2013 về một số vấn đề cấp bách trong lĩnh vực bảo vệ môi trường*, Hà Nội.
12. Đảng Cộng sản Việt Nam (2004), *Nghị quyết số 41/NQ-TW ngày 15/11 về bảo vệ môi trường trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*, Hà Nội.
13. *Danh sách các doanh nghiệp trong khu công nghiệp Hòa Xá – Nam Định đã đi vào hoạt động*, Công thông tin điện tử tỉnh Nam Định, ngày cập nhật 30/08/2013 16: 44.
14. Dự thảo Nghị định năm 2013 thay thế Nghị định số 117/2009/NĐ-CP ngày 31/12/2009 của Chính phủ về xử lí vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường.
15. Trần Hồng Hà, *Quản lí Nhà nước về môi trường- thực trạng và giải pháp*, Tạp chí Quản lí Nhà nước số 157/2009.

16. Nguyễn Thị Ngọc Hà (2010), *Các biện pháp xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường và thực tiễn thi hành*, Khóa luận tốt nghiệp, Trường Đại học Luật Hà Nội, Hà Nội.
17. Hồng Hạnh (2012), *Tăng trưởng xanh và phát triển bền vững*, Tạp chí Tài nguyên và Môi trường, Bộ Tài nguyên và Môi trường, số 05/2012, tr.18-20.
18. Trần Thu Hạnh (1998), *Vi phạm hành chính và tội phạm _ những vấn đề lý luận và thực tiễn*. Luận văn Thạc sỹ Luật học, Hà Nội.
19. Ts. Trần Khắc Hiến – Văn phòng Chính phủ, *Ô nhiễm môi trường ở nước ta hiện nay- Thực trạng và một số giải pháp khắc phục*, Khu công nghiệp Việt Nam.com.vn, thứ 6 ngày 08/01/2010.
20. Vũ Thị Kiều (2009), *Xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường – Một số vấn đề về hình thức và thẩm quyền xử lý vi phạm*, Khóa luận tốt nghiệp, Trường Đại học Luật Hà Nội, Hà Nội.
21. Quang Nguyên, *Bắt quả tang Công ty Vedan xả trực tiếp nước thải ra sông Thị Vải*, Báo Thể thao và Văn hóa, ngày cập nhật 16/09/2008 11:54.
22. Nhóm chuyên gia pháp luật hành chính, Vụ Pháp luật Hình sự - Hành chính, ThS. Đặng Thanh Sơn (tổ chức biên soạn) (2008), *Vi phạm hành chính và xử lý vi phạm hành chính*, Đặc san tuyên truyền pháp luật số 06, Hà Nội.
23. Doãn Hồng Nhung, *Tiêu chí đánh giá mức độ phát triển bền vững dự án đầu tư bất động sản*, Tạp chí Tài nguyên và Môi trường, Bộ Tài nguyên và Môi trường, số 05/2012, tr.21-22.
24. Luyện Thị Thùy Nhung (2013), *Pháp luật về bảo vệ môi trường tại các khu công nghiệp ở Việt Nam hiện nay*, Luận văn thạc sỹ Luật học, Trường Đại học Luật Hà Nội, Hà Nội.
25. *Ninh Bình chấn chỉnh công tác bảo vệ môi trường ở khu công nghiệp Khánh Phú*, Báo Nhân dân điện tử, cập nhật ngày 18/07/2013 01:28.
26. Hồng Quân, *Cần đẩy mạnh công tác đấu tranh phòng chống vi phạm pháp luật*, Báo Quảng Trị Online, cập nhật ngày 16/04/2013 1:07:31.
27. Quốc hội (1992), *Hiến pháp*, Hà Nội.
28. Quốc hội (1993), *Luật Bảo vệ môi trường*, Hà Nội.
29. Quốc hội (1999), *Bộ Luật Hình sự*, Hà Nội.
30. Quốc hội (2005), *Bộ Luật Dân sự*, Hà Nội.
31. Quốc hội (2005), *Luật Bảo vệ môi trường*, Hà Nội.
32. Quốc hội (2005), *Luật Doanh nghiệp*, Hà Nội.
33. Quốc hội (2006), *Luật Đầu tư*, Hà Nội.
34. Quốc hội (2012), *Luật Doanh nghiệp Nhà nước*, Hà Nội.
35. Quốc hội (2013), *Luật Xử lý vi phạm hành chính*, Hà Nội.
36. Hoàng Lê Thanh (2012), *Giải pháp bảo vệ môi trường khu công nghiệp*, Tạp chí Tài nguyên và Môi trường, Bộ Tài nguyên và Môi trường, số 06/2012, tr.41-42.
37. Trần Thị Lâm Thi (2003), *Pháp luật về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường*, Luận văn thạc sỹ Luật học, Trường Đại học Luật Hà Nội, Hà Nội.
38. Vũ Thị Duyên Thủy (2011), *Thực trạng pháp luật về bảo vệ môi trường trong hoạt động của các khu công nghiệp Việt Nam*, Tạp chí Luật học, Trường Đại học Luật Hà Nội, số 09/2011, tr.60-64
39. Trường Đại học Luật Hà Nội (2008), *Giáo trình Luật hành chính Việt Nam*, Nxb Công an Nhân dân, Hà Nội năm.

40. Trường Đại học Luật Hà Nội (2008), *Giáo trình Luật môi trường*, Nxb Công an Nhân dân, Hà Nội năm 2008.
41. Ủy ban thường vụ Quốc hội (1989), *Pháp lệnh xử lý vi phạm hành chính*, Hà Nội.
42. Ủy ban thường vụ Quốc hội (1995), *Pháp lệnh xử lý vi phạm hành chính*, Hà Nội.
43. Ủy ban thường vụ Quốc hội (2002), *Pháp lệnh xử lý vi phạm hành chính*, Hà Nội
44. Viện Khoa học xã hội Việt Nam (1997), *Từ điển Tiếng Việt*, Nxb. Đà Nẵng.
45. Khánh Vy, *Báo động tình trạng ô nhiễm các khu công nghiệp*, Báo Công an nhân dân online, cập nhật ngày 02/07/2013 03:55:00.
46. *Xử lý nghiêm các doanh nghiệp xả thải chưa qua xử lý môi trường*, Cổng thông tin điện tử thành phố Đà Nẵng, cập nhật ngày 28/06/2012-10:33:00 AM.

II. Tài liệu tiếng Anh

47. DR. Doan Hong Nhung (2011), *Land Law with sustainable development – Green development in Vietnam*, Seminar on “Law of the transition countries an green growth”. Seoul National University Law School. Seoam Hall. Seoul, Korea. Hosted by Korea Legislation Research Institute (KLRI) Center for Asian Law, (21 December, 2011), page 1-30.